

Selvitysraportti

Toiminnallisen työkyvyn arvioinnin menetelmä yhdistysten palkkatukityöhön

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke
Työllisyyspalvelut, Pudasjärven kaupunki
projektipäällikkö, Aili Jussila

Osallisuudella työkykyä -hanke
Livokas ry
projektipäällikkö, Anni-Inkeri Törmänen

Raporttia on ollut kokoamassa kaikki kehitystehtävään osallistuneet

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Sisällys

Kehitystehtävän tausta ja tavoite	3
Työpajojen tulokset	4
Työpaja 1. PROSESSIN ALOITUS, TYÖKYKY JA OSATYÖKYKYISYYS	4
Työpaja 2. TOIMINTAPROSESSIN LAATIMINEN MONIALAISENA YHTEISTYÖNÄ	4
Kehittämistyön kohderyhmä.....	5
Asiakasryhmän merkitys Pudasjärvellä.....	5
Nykytilan haasteet eri toimijoiden kannalta	6
Tulevaisuuden muistelu -harjoitus	7
Työpaja 3. TOIMINTAMALLIN KÄSITTELY JA VIIMEISTELY	8
Työkyvyn selvittelyn tai työkyvyn tukitoimia tarvitseman henkilön tunnistaminen	8
Toiminnallinen työkyvyn arviointiprosessi	9
Työkyvyn selvittelyn prosessi yhdistysten palkkatukityössä.....	11
Tulosten yhteenvedo	15
Jatkotehtävät	17
Työttömien terveydenhuollon yhteistyön kehittäminen osana monialaista verkostoa	17
Työterveyshuollon kehittäminen yhdistysten palkkatukityössä	17
Asiakkaan työ- ja toimintakyvyn selvitysprosessin varmistaminen -rinnallakulkija	17
Yhdistystoimijoiden toiminnan kehittäminen	18
Yhteistyö TE-palveluiden kanssa	18
Oulunkaaren järjestämissopimus	18
Työkäisten sosiaalipalveluiden kehittäminen	19
Vastuu koordinoinnista	19
Kehitystehtävän tuloksista tiedottaminen.....	19

KEHITYSTEHTÄVÄN TAUSTA JA TAVOITE

Pudasjärvellä yhdistykset työllistävät suuren osan vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevista henkilöistä. Olemme nähneet tarvetta kehittää osatyökykyisten ja vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien palveluiden palvelurakennetta välityömarkkinoilla.

Isolla osalla pitkään työttömänä olleista henkilöistä on puutteita työ- ja toimintakyvyssä, mutta heidän työkykyään ei ole tunnustettu. Pitkäaikaistyöttömien työkyvyn arviointi edellyttää usein monialaista yhteistyötä, jolla saadaan koottua työkyvyn arvioinnissa tarvittavaa tietoa. Se edellyttää perehtymistä asiakasryhmän ja kunkin asiakkaan tarpeisiin ja rakenteita työlle.

Palkkatukityösuhteen aikana työterveyshuollon tekemässä työ- ja toimintakyvyn selvityksessä sekä prosessien jatkuvuudessa julkisten palveluiden kanssa on puutteita. Pudasjärvellä tämä näkyy mm. samojen henkilöiden palaamisena takaisin palkkatukijakson jälkeen työnhakijaksi ja edelleen yhdistysten työllistettäväksi, eikä työura, kuntoutuspalvelut tai eläkeselvitykset etene.

Kesäkuussa 2021 Pudasjärvellä oli työttömiä työnhakijoita 402 henkeä, joista pitkäaikaistyöttömiä oli 115 ja henkilöitä. Työttömistä työnhakijoista 90 henkilöllä on työkykyyn vaikuttava vamma tai pitkäaikaissairaus. Työttömissä työnhakijoissa on myös täysin työkyvyttömiä ihmisiä. Pudasjärven kaupunki osallistuu myös näiden henkilöiden työmarkkinatuen maksamiseen yhdessä KELA:n kanssa. Suuresta pitkäaikaistyöttömien määrästä huolimatta työttömät eivät ohjaudu yhdistysten tarjoamiin palkkatukityöpaikkoihin eivätkä yhdistykset saa riittävästi työntekijöitä ylläpitämiinsä palveluihin. Nämä välityömarkkinoiden haasteet on tiedostettu ja lähdetty laajan toimijaverkoston kanssa yhdessä hakemaan ratkaisuja.

Kehitystehtävän tavoitteena on **kehittää uudenlainen paikallinen toiminnallisen työkyvyn arvioinnin menetelmä yhdistysten palkkatukityöhön**. Kehittämistyötä tehdään yhteistyössä Pudasjärven kaupungin työllisyyspalveluiden hallinnoiman Vahvaksi- osatyökykyisten työllistäminen -hankkeen (myöhemmin Vahvaksi-hanke) ja Livokas ry:n hallinnoiman Osallisuudella työkykyä -hankkeen kanssa. Yhteistyökumppaneina kehittämistyössä ovat työllistävät yhdistykset, Pudasjärven työllisyyspalveluiden työntekijät, Te-palveluiden työkykykoordinaattorit, Oulunkaaren Työterveyshuolto Oy ja Oulunkaaren sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

Vahvaksi -hankkeen tavoitteena on rakentaa Pudasjärvelle paikallinen osatyökykyisten työllistämisen malli. Hankkeessa nostetaan esille osatyökykyisten olemassa olevaa osaamista, panostetaan työkyvyn tunnistamiseen ja vahvistamiseen. Lisäksi kehitetään palvelupolkuja niin, että työllistyminen on mahdollista, motivoivaa ja kannattavaa. Hankkeen toiminnot juurrutetaan hankkeen aikana osaksi verkoston toimintaa. Hanke jatkuu 31.3.2022 saakka.

Osallisuudella työkykyä -hankkeessa parannetaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden valmiuksia tarjoamalla työtä Pudasjärvellä toimivissa yhdistyksissä, kotitalouksissa ja yrityksissä. Hankkeessa vahvistetaan kolmannen sektorin toimijoiden osaamista heikossa työmarkkinatilanteessa olevien ihmisten kohtaamisessa, ohjaamisessa, Walmu-asiakastietojärjestelmän käyttöönotossa ja jatkopolkujen etsimisessä. Yhdistysten osaamista palveluiden tuottamisessa ja niiden muotoilussa parannetaan. Moniammatillisen verkoston välinen yhteistyö tiivistyy ja ammattimaistuu. Hanke päättyy 30.6.2023.

Kehitystyötä on tehty kolmessa työpajassa kevään 2021 aikana. Työpajojen tarkoitus oli kehittää yhdistystoimijoiden kanssa niiden palkkatuetuissa työsuhteissa olevien henkilöiden työ- ja toimintakyvyn selvitystä. Ratkaisua on haettu siihen, miten työkykyä voidaan dokumentoida työsuhteissa ja tuottaa

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

lääkäreille heidän tarvitsemaansa tietoa asiakkaan työ- ja toimintakyvystä. Yhdistysten palkkatukityössä olevilla on tukena lakisääteinen työterveyshuolto. Henkilöt ovat oikeutettuja 50 % palkkatukeen pitkäkestoisen työttömyyden vuoksi. Heikossa työmarkkina-asemassa pitkään olleilla henkilöillä työkyvyn selvittämiseen liittyvät palvelutarpeet voivat edellyttää monialaista yhteistyötä. Tavoitteena oli löytää ratkaisu ja toimintamalli, miten yhdistysten palkkatukityössä oleville kuuluva työterveyshuolto voi vastata heidän työ- ja toimintakykynsä kartoitukseen ja mikä voisi olla julkisen terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden rooli.

Työpajat toteutettiin koronarajoitusten mukaisesti pääsääntöisesti etänä Teams-yhteydellä. Kunkin työpajan pituus oli 4 tuntia. Työpajoja veti työ- ja toimintakyvyn selvityksen ja arvioinnin asiantuntija, lääketieteen tohtori, työterveyshuollon erityislääkäri Raija Kerätär Oorninki Oy:stä.

Työpajoista on koottu muistiot, ja Jambord -alustalle kirjatut osallistuneiden mielipiteet on koottu yhteen Powerpoint-esitykseksi. Tässä raportissa on yhteenveto pajojen tuloksista ja suunnitelma siitä, miten tavoitteisiin voidaan päästä.

TYÖPAJOJEN TULOKSET

TYÖPAJA 1. PROSESSIN ALOITUS, TYÖKYKY JA OSATYÖKYKYISYYS

Työpaja pidettiin etäkokouksena 16.3.2021 klo 9–14.00.

Työpajassa aloitettiin toimijoiden välinen yhteistyö ja käytiin läpi kehitystehtävän tavoitteet. Raija Kerätär piti luennon työkyvystä, työllistymiskyvystä ja työkyvyttömyydestä. Hän ohjeisti, miten työkykyä arvioidaan ja kuka sitä tekee sekä voiko työkykyä mitata. Toisessa luento-osuudessa hän käsitteli aiheita vajaatyökykyisyys / osatyökykyisyys, työkyvyn tukemisen teoriaa sekä motivaatiosta ja tavoitteiden asettamisesta

Luennon myötä verkosto sai perustietoa ja ymmärrystä siitä, minkä äärellä kehittämistehtävässä ollaan. Luento on tallennettu ja se on verkoston käytettävissä myöhemmin.

Välitehtävänä oli osallistuminen Vahvaksi-hankkeen järjestämään webinaariin, jossa annettiin tietoa työikäisten kuntoutuspalveluiden ja työkyvyn selvitysten palveluista ja niihin hakeutumisesta. Esittelyssä oli Kelan järjestämä kuntoutus, Oysin kuntoutuspoliklinikan palvelut, Verven kuntoutuksen palvelut ja Työeläkelaitoksen järjestämä kuntoutus. Webinaari on tallennettu verkoston käytettäväksi.

TYÖPAJA 2. TOIMINTAPROSESSIN LAATIMINEN MONIALAISENA YHTEISTYÖNÄ

Työpaja pidettiin hybridikokouksena sekä etänä, että Livon koululla 1.6.2021.klo 9–13.30.

Työpajan teemoina oli kuntoutuksen ja työkyvyn selvittelyn palvelupolut Pudasjärvellä ja verkostoyhteistyö. Raija Kerätär luennoi monialaisesta yhteistyöstä ja pohjusti vielä osatyökykyisten palveluntarvetta.

Toiveista tekoihin -työpajaosuudessa Jamboard-alustalle koottiin osallistujien ajatuksia kysymyksiin:

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

- Millaiset pudasjärveläiset asiakkaamme tarvitsevat monialaista yhteistyötä työkyvyn selvittämisessä ja tukemisessa?
- Miksi nämä asiakkaat ovat tärkeitä?
- Nykytilan haasteet eri toimijoiden kannalta

Alla koonti vastauksista.

KEHITTÄMISTYÖN KOHDERYHMÄ

Minkälaiset pudasjärveläiset asiakkaamme tarvitsevat monialaista yhteistyötä työkyvyn selvittämisessä ja tukemisessa? (Palkkatukityö yhdistyksissä)

- 1. Pitkään työttömänä olleet henkilöt**
 - välityömarkkinoilla mahdollisuus työllistyä, ei työllisty avoimille työmarkkinoille
 - oikeus palkkatukeen
- 2. Henkilöt, jotka haluavat töihin, mutta eivät työllisty omatoimisesti**
 - kuntouttava työtoiminta sujuu hyvin, tarvitsee henkilökohtaista tukea
- 3. Henkilöt, joilla on oma kokemus, että työkyky on huono, mutta sitä ei ole selvitetty**
 - monisairaita, fyysistä ja psyykkistä työkyvyn ja työllistymisen estettä
- 4. Henkilöt, joiden osatyökykyisyys on todettu**
 - oikeus osatyökykyisen palkkatukeen
 - osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevat, työelämän palaavat
- 5. Henkilöt, joilla eläkeselvittely kesken**
 - 300 pv sairauspäivärahalla olleet ja eläkehylyn saaneet
- 6. Henkilöt, jotka ovat halukkaita töihin ja ovat epävarmoja työkyvystään, mutta eivät näe tarvetta työkyvyn selvitykselle, vaikka tarve on ilmeinen**

ASIAKASRYHMÄN MERKITYS PUDASJÄRVELLÄ

Miksi nämä asiakkaat ovat tärkeitä? Mitä tavoittelemme Pudasjärvellä?

- 1. Työkyvyn selvittämisen tehostaminen palkkatukityössä**
 - työterveyshuolto ja julkinen terveydenhuolto tukevat työntekijän työkykyä
- 2. Vaikeasti työllistyvien palvelut saadaan Pudasjärvellä paremmiksi**
 - asiakkaille riittävä tuki
 - monialainen palvelu joustavaksi
 - asiakkaille on saatavilla heille kuuluvat palvelut
- 3. Taloudellisuuden ja tuottavuuden tehostaminen työllistämässä**
 - kaikki osaaminen ja työpanos käyttöön

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

- työkyvyn saatava oikean etuuden ja palvelun piiriin; sairauslomalle, kuntoutukseen, eläkkeelle.
- välityömarkkinakierteen katkaisu
- taloudellinen näkökulma Pudasjärven kaupungille (kunnan osarahoittama työmarkkinatuki)

4. Pudasjärvellä on inhimilliset hyvinvointipalvelut

- ehkäisee syrjäytymistä

5. Asiakkaiden itsetunnon lisääminen

NYKYTILAN HAASTEET ERI TOIMIJOIDEN KANNALTA

1. Asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn selvittäminen on liian vähäistä

- työttömien sairauksia ei tutkita eikä hoideta kuten työssä käyvien
- yhdistyksissä ei ole tietoa mihin palveluihin asiakasta ohjataan, ja ketkä toimivat eri organisaatioissa yhteyshenkilöinä juuri pitkän työttömyyden kokoneiden auttamiseksi
- eri organisaatioissa on eri tietojärjestelmät ja tietojen siirtäminen ammattilaisten välillä on puutteellista. Haasteena on, miten tieto työkyvystä siirtyy terveydenhoitajalle ja lääkärille. Kun tieto on hajallaan eri toimijoilla, kokonaiskuvan muodostaminen on vaikeaa.
- mitä toimenpiteitä eri palveluissa tapahtuu työttömyyden aikana ja mitä palkkatukityössä
- ketä ohjataan? minne ohjataan? kuka ohjaa?

2. Monialaisten palveluiden roolitus, kuka tekee mitä?

- julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon roolit palkkatukityössä
- Sote- ja työllisyyden hoidon palveluiden tunteminen ja oikea-aikainen ohjaaminen
- miten asiakkaan tunteva muu verkosto voisi tukea työkyvyn ja kuntoutustarpeen selvitystä? Aikuissosiaalityö? Yhdistysten ohjaajat ja yrityksen esimiehet?
- miten käytännön työssä selviytymisen tiedot saadaan systemaattisesti käyttöön terveydenhuollon työkyvyn arviointeihin?

3. Asiakkaan tietojen kokonaisvaltainen koonti ja tiedon siirto, miten tieto välitetään?

- työterveyshuollon ja julkisen terveydenhuollon välillä
- työpaikkojen / yhdistysten ja työterveyshuollon/terveydenhuollon välillä
- aikuissosiaalityön / etsivän nuoristyön yms. ja työterveyshuollon/terveydenhuollon välillä

4. Tiedon ja osaamisen puute vaikeasti työllistyvistä ja heidän tarpeistaan

- lääkäreiden erityisosaaminen
- työnantajat eivät tiedä osatyökykyisten työllistämistä
- ei tunnisteta pitkään työttömänä olevien vaikeitakaan sairauksia (mm. mielenterveyden häiriöt ja kehitykselliset sekä neuropsykiatriset häiriöt)
- TE-toimistoissa ei tunnisteta riittävästi työnhakijoita, joilla olisi mahdollisuus yhdistysten palkkatukitoihin

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

5. Yhdistysten palkkatuetun työn toimivuuden turvaaminen

- sopivia työnhakijoita ja työtehtäviä riittävästi
- jatkuvuus työsuhteen jälkeen

6. Työaika ja resurssipula sosiaali- ja terveystaloudissa

7. Täysin tai osin työkyvyttömät ovat työnhakijoina

- merkittävä taloudellinen rasite Pudasjärven kaupungille ”sakkomaksujen” muodossa
- työttömille inhimillinen kuorma, kun heillä ei ole lakien heille suomaan sosiaaliturvaa käytettävissään

TULEVAISUUDEN MUISTELU -HARJOITUS

Elämme nyt 30.6.2023. Nyt kaikki aiemmat haasteet ovat poistuneet. Mitä on tullut tilalle? Yhteistyö toimii hyvin ja työntekijöiden monialaisen työskentelyn tekeminen on sujuvaa. Mikä auttoi tätä kehitystä?

1. Verkoston yhteistyö on vahvistunut, yhteistyö sujuvaa
2. Asiakkaat ohjautuvat oikeaan aikaan oikeisiin palveluihin
3. Työaikaresursseja on riittävästi
4. Työttömät käyvät kerran vuodessa terveystarkastuksessa
5. Työterveyshuollon rooli työttömien työkyvyn arvioinnissa ja tarvittaviin palveluihin ohjaamisessa on selkeytynyt
6. TTH:ssa ja TH:ssa on asiakkaille oma erikoistunut lääkäri tekemässä moniammatillisen työkykyarvion
7. Tiedon siirto eri tahojen välillä on saumatonta
 - asiakkaan tiedot luovutetaan työterveyshuoltoon (asiakkaan suostumuksella)
 - yhdistyksen työntekijä on asiakkaan mukana työkykytapaamisissa
 - asiakkaalla on oma vastuhenkilö, joka huolehtii asiakkaan polutuksesta ja tiedon siirrosta
 - KunnonSyyni asiakastietojärjestelmä on käytössä työterveyshuollossa ja terveydenhuollossa
8. Lievät kehitysvammat on opittu tunnistamaan
9. Asiakkaiden päihderiippuvuudet ovat hoidossa, käytössä matalan kynnyksen toimintaa ja puheeksi ottaminen
10. Mielenterveyden tukemisen palvelut ovat aktiivisessa käytössä
11. Yritykset työllistävät palkkatukijakson jälkeen. Palkkatukijakson aikana on tehty tutustumiskäyntejä yrityksiin. Yrityksissä valmiina osatyökykyisille sopivia työtehtäviä
12. Palkkatukityön jälkeen selkeä polku (työ, eläke, kuntoutus, koulutus...)
13. Hyviä kokemuksia asiakkaille

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

TYÖPAJA 3. TOIMINTAMALLIN KÄSITTELY JA VIIMEISTELY

Työpaja pidettiin etäkokouksena 22.6.2021 klo 9–13.30.

Työpajan tavoitteena oli toimintamallin raakaversion käsittely ja viimeistely esitettäväksi päätöksentekijöille. Työpajaan osallistuvilla oli annettu ennakkotehtävä selvittää toimintamalliin liittyviä asioita. Toiveista tekoihin työpajoissa Jamboard-alustalle koottiin osallistujien ajatuksia kysymyksiin:

- Työkyvyn selvittelyn tai työkyvyn tukitoimia tarvitseman henkilön tunnistaminen. Miksi nämä asiakkaat ovat tärkeitä?
- Toiminnallinen työkyvyn arviointi prosessi

Yhdessä kehitimme ”uimaratamallin” Työkyvyn selvittelyn prosessi yhdistysten palkkatukityössä.

Alla koonti vastauksista.

TYÖKYVYN SELVITTELYN TAI TYÖKYVYN TUKITOIMIA TARVITSEMAN HENKILÖN TUNNISTAMINEN

1. Kuka ohjaa ja missä ohjataan?

- terveystapaaminen; työttömien terveydenhoitaja, työterveyshoitaja, lääkäri
- TE-toimisto; asiantuntija, työkykykoordinaattori
- työllisyyspalvelut; kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja, työhönvalmentaja, projektityöntekijä
- työpaikka; esimies, työnohjaaja, projektityöntekijä
- sosiaalipalvelut; sosiaaliohjaaja, päihdetyö, mielenterveystyö
- koti ja vapaa-aika: henkilö itse, omainen, läheinen

2. Minne asiakas ohjataan työkyvyn selvittelyyn?

- Työttömyyden aikana, ennen ja jälkeen työsuhteen asiakas voi hakeutua itse tai hänet voidaan muista palveluista ohjata työttömien terveydenhoitajalle terveystarkastukseen ja sieltä lääkärille.
 - Kerätään monialainen tieto (jos sosiaalipalveluiden tarvetta, aikaisempia kuntoutuksia) ja kootaan työkyvyn arvioinnin tarpeen tunnistamiseksi ja tueksi.
 - Lääkäri ohjaa tarpeen mukaan tutkimuksiin, tekee kuntoutussuunnitelman ja tekee B-lausunnon työkyvyn arvioinnin ja tuen palveluiden tukemiseen.
- Työkykyä voidaan arvioida työttömyyden aikana Kelan ammatillisessa kuntoutus selvityksessä, erikoissairaanhoidossa (OYS kuntoutuspoliklinikka), eläkeyhtiöiden ammatillisen kuntouksen työkokeiluissa, TE-palveluiden ostopalveluna.
- TE-palveluista voidaan ohjata palkkatukityöhön tai työkokeiluun yhdistykseen, josta asiakas voi ohjautua työterveyspalveluiden kautta työkykyarvioon.
- Palkkatukityössä työsuhteen aikana asiakas ohjataan työterveyshuollon terveydenhoitajalle ja lääkärille.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

- Kerätään monialainen tieto (jos sosiaalipalveluiden tarvetta, aikaisempia kuntoutuksia) ja kootaan työkyvyn arvioinnin tarpeen tunnistamiseksi ja tueksi.
- Työssä selviytymistä havainnoidaan käytännön työssä ja kootaan tieto osaksi työkyvyn arviointia.
- Lääkäri ohjaa tarpeen mukaan tutkimuksiin ja kuntoutuspalveluihin.

3. Kuka on asiakkaan rinnallakulkija?

- sosiaaliohjaaja
- osallisuudella työkykyä -hankkeen työvalmentaja yhdistysten työntekijöille
- työllisyyspalveluiden yksilövalmentaja
- muita mahdollisia; Vahvaksi-hankkeen työntekijät, etsivä nuorisotyöntekijät, Karhupaja työvalmentajat, kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja
- rinnallakulkija ei voi olla kuka tahansa kuten omainen, esimies tai työkaveri

4. Mitä huomioidaan ja mitä tietoja tarvitaan, kun ohjataan työkykyselvittelyyn

- asiakkaan oma aktiivisuus ja halu
- työssä selviytymiseen huomioon otettavat seikat: rajoitteet, työasennot, työajat, sosiaalinen tilanne
- työ- ja koulutushistoria
- sairaudet, jotka rajoittavat toimintakykyä
- syyt työttömyydelle, välityömarkkinakierre, ei selviä palkkatukityössä, työllistyminen ei etene
- työnhaun suunnitelmat (myös aiemmat aktivointi- ja monialaiset suunnitelmat)
- aiemmat työkykyselvitykset

TOIMINNALLINEN TYÖKYVYN ARVIOINTIPROSESSI

1. Mistä ja kuka ohjaa asiakasta prosessiin?

- terveystapaaminen; työterveyshoitaja, työttömien terveydenhoitaja
- TE-toimisto; asiantuntija, työkykykoordinaattori
- kunnan työllisyyspalvelut; yksilövalmentaja, hanketyöntekijä
- työpaikka; esimies, työnohjaaja, työkaveri
- sosiaalityö; sosiaaliohjaaja

2. Rinnallakulkijan tehtävät

- tukee asiakasta
- ohjaa ja neuvoo asiakasta hänelle kuuluviin palveluihin
- kokoaa tarpeen mukaan verkostoa

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 03101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

- kerää asiakkaan kanssa työ- ja toimintakykyyn liittyvää tietoa ja antaa niitä asiakkaan luvalla työ- ja toimintakyvyn selvityksiin ja varmistaa tiedon siirtymisen palvelusta toiseen
- on mukana asiakastapaamisissa

3. Työterveyshuollon tehtävät

- arvioi kuntoutuspalveluiden tarpeen
- tekee B-lausunnot sairauslomien, kuntoutuksen, eläkkeen hakemiseksi
- teettää tutkimukset ja lisätutkimukset mahdollisen työkykyä alentavan sairauden tai vamman selvittämiseksi
- tunnistaa Kelan kuntoutuksen mahdollisuus ja tekee lausunnot
- osallistuu toimintakyvyn selvittelyyn moniammatillisessa verkostossa
- järjestää työkykyneuvottelut työntekijän ja työnantajan edustajan kanssa esim. työn räätälöintiä työssä selviytymiseksi
- selvittää työ- ja koulutusvaikeuksien taustat

4. Yhdistysten tehtävät

- tekee työterveyshuollon kanssa sopimuksen, joka tukee työkyvyn arviointia
- havainnoi työssäselviytymistä ja välittää tietoja eteenpäin työntekijän suostumuksella
- räätälöi työtehtäviä ja nostaa portaittain työn vaatimustasoa
- ohjaa asiakasta palveluihin
- tunnistaa sosiaalipalveluiden tarpeen
- pyytää asiakkaan suostumuksen asiakastiedon siirtoon verkostossa

5. Sosiaalityön tehtävät

- arvioi sosiaalisen selviytymisen: sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arvio ja asiakassuunnitelma (asiakkaan halutessa)
- tuottaa sosiaalisen toimintakyvyn tietoja työkykyarvioon asiakkaan luvalla
- myöntää harkinnanvaraisesti toimeentulotukea
- tekee asumisen ratkaisuja työllistyessä (erityisesti päihdekuntoutujilla)
- voi toimia rinnallakulkijana, jos niin sovitaan

6. Julkisen terveydenhuollon tehtävät

- järjestää sairauksien diagnostisten tutkimusten ja hoidon
- ohjaa ja tukee työkykyyn liittyvässä terveydenhoidossa
- siirtää asiakastiedot työterveyshuoltoon henkilön työllistyessä ja ottaa työterveyshuollossa kertyneen tiedon vastaan, jos henkilö palaa työnhakijaksi työsuhteen jälkeen
- ottaa vastuun työkyvyn seurannasta ja kuntoutukseen ohjauksesta työsuhteen päätyttyä ja hyödyntää työterveyshuollon tuottaman tiedon työsuhteen jälkeen

- Prosessin tuloksena tehdään johtopäätökset työkyvystä, tarvittavista työkyvyn tukitoimista/kuntoutuksesta sekä suunnitelmat toimeentulosta, hoidosta ja kuntoutuksesta sekä työllistämisestä.

TYÖKYVYN SELVITTELYN PROSESSI YHDISTYSTEN PALKKATUKITYÖSSÄ

Työpajassa koottiin yhteistyönä ”uimaritamalli” työkyvyn selvittelyn prosessista pudasjärveläisten yhdistysten palkkatukityöhön. Prosessissa huomioitiin edellisen tehtävän mukaisesti eri toimijoiden rooli prosessin aikana. Työpajassa ei ehditty tehdä tehtävää perusteellisesti, joten toimintoja on lisätty työpajan jälkeen verkoston kanssa.

Työkyvyn selvittelyn prosessi yhdistysten palkkatukityössä

Te-toimisto	Tieto kaikista työttömistä	Työttömän työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tarpeen tunnistaminen ja palveluihin ohjaus	Työllistämissuunnitelman ajan tasalla pitäminen (sis. palkkatuki)	Asiakkaiden ohjaaminen palkkatukityö paikkoihin	Työllistämisen palkkatuki-prosentin selvittäminen	Palkkatuen myöntäminen	Tiivis yhteistoiminta yhdistysten ja palkkatukityöpaikkojen kanssa	Työolosuhteiden järjestelytuen päätösprosessit ja maksatus	asiakkaan ohjaus omien työhistoriatietojen tulostamisessa TE palveluiden OmaAsioinnista ja luovuttamisessa TTH ja TH	työssä selviytymisen raportoinnin vieminen asiakkaan tietoihin
Sosiaalityö	Aktiivituussuunnitelmassa tai monialaisessa työllistymissuunnitelmassa mukana		Sosiaalipalveluiden palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma	Asiakkaan elämänsä aikana sosiaalisen toimintakyvyn selvittäminen osana toimintakyvyn ja työkyvyn arviointia. Esim. perhetiedot ja muu sosiaalinen verkosto, arkitoimintakyky, talous ja kyky hoitaa asioita ja taloutaan			Asiakkaan sosiaalipalveluiden koordinaatio	Työkyvyn arviointiin tarvittavan asiakastiedon luovuttaminen asiakkaan pyynnöstä/suostumuksella	Asiakasyhteistyö	Asiakkaan rinnallakulkija / palveluohjaaja
Työterveys- huolto	Työterveyshuollon sopimuksen päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen	Työpaikka-selvityksen tekeminen	Työterveystarkastuksen tekeminen: työntekijän terveydentila selvitys työsuhteen alussa	työ- ja toimintakyvyn selvittäminen: hyödyntää verkostossa jo olevan tiedon asiakkaan toimintakyvystä ja palkkatukityössä havaitun toimintakyvyn osana työkyvyn arviointia.		Kuntoutustarpeen arviointi, kuntoutusohjaus ja eläkeselvittely	Työ- ja toimintakyvyn seuranta	Työkyky-neuvottelu monialaisessa yhteistyössä	Moniammatillinen toiminta TTH sisällä: työfysioterapeutti ja -psykologi	Ohjaaminen julkiseen terveydenhuoltoon tarpeen ja sopimuksen mukaan, tiedon kulku
Julkinen terveyden- huolto	Sairauksien diagnostiset tutkimukset ja hoito	Jokaiselle työttömälle terveystarkastus kerran vuodessa	Työkyvyttömän asiakkaan sairauslomalle ja kuntoutukseen ohjaaminen ennen palkkatukityöjaksoa	Asiakkaiden työkyvyn ja kuntoutustarpeen seuranta, ennen palkkatukityöjaksoa		Tietojen välittämien työttömien terveydenhoitajan ja työterveyshuollon välillä		Työkyvyn ja kuntoutustarpeen seuranta palkkatukityön jakson jälkeen		
Yhdistykset	Työtehtävien räätälöinti työntekijöiden työkyvyn mukaan	Työtehtävien kehittäminen työkyvyn karttuessa	Yhteistyö moniammatillisessa verkostossa	Työterveyshuollon sopimuksen päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen		Rinnallakulkija (työvalmentaja) mukana asiakkaan tapaamisissa	Asiakkaan toiminnallisen työ- ja toimintakyvyn tunnistaminen, kirjaaminen ja raportointi			
Työllisyys- palvelut	Ryhmätyöllistämisen tukeminen työnjohtoon yhdistyksissä	Kaupunkilisa maksaminen	Asiakkaiden ohjaaminen palkkatukityöhön	kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan asiantuntemuksen hyödyntäminen työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa	yksilövalmentajan asiantuntemuksen hyödyntäminen elämänsä aikana sosiaalisen toimintakyvyn selvittämisessä osana toiminta- ja työkyvyn arviointia	yksilövalmentaja ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja rinnallakulkijoina	Toiminnan kollegiaalinen ja toimijoiden keskinäinen vertaistuki tuki	Monialaisen yhteistyön koordinaatio	Prosessin toiminnan vastuu?	
Hankkeet	Resursseja kehittämiseen (taloudelliset ja työaika, asiakasohjaus)		Uusien toimintamallien kehittäminen ja kokeilu	Osaamisen lisääminen, verkoston valmennus	Tiedon siirron ja välityksen kehittäminen	Tiedon välittäminen eteenpäin kehittämistoiminnasta	Rinnallakulkija, lisäresurssi hakeaikana			
Muut	Monialaisen yhteistyön tarpeen tiedostaminen	Vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien tarpeiden tiedostaminen	Päätäjät: Olosuhteet ja resurssit monialaiselle yhteistyölle. Kehitetyistä toimintamalleista ja niiden juurruttamisesta päättäminen ja tarvittava resurssointi		Oulunkaari: Lääkäreiden ja terveydenhoitajien erikoistuminen vaikeasti työllistyvien asiakkaiden tarpeisiin/palveluihin	Oulunkaari: Sote henkilöstön Sijaisuuskäytäntöjen varmistaminen	Pudasjärven kaupunki: Työkyvyn selvittäminen kirjattu selkeästi järjestämssopimukseen Pudasjärven kaupungin ja Oulunkaaren välillä		Muut Oulunkaaren kunnat: yhteistyössä kehittämässä toimintamallia	

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

1. Työterveyshuollon rooli

- työterveyshuollon sopimuksen päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen
- työpaikkaselvityksen tekeminen
- työterveystarkastusten tekeminen: työntekijän terveydentila selvitys työsuhteen alussa
- työ- ja toimintakyvyn selvittäminen: hyödyntää verkostossa jo olevan tiedon asiakkaan toimintakyvystä ja palkkatukityössä havaitun toimintakykytiedon osana työkyvyn arviointia
- kuntoutustarpeen arviointi, kuntoutukseenohjaus ja eläkeselvittely
- työ- ja toimintakyvyn seuranta
- työkykyneuvottelu monialaisessa yhteistyössä
- moniammatillinen toiminta työterveyshuollon sisällä: työfysioterapeutti ja -psykologi
- ohjaaminen julkiseen terveydenhuoltoon tarpeen ja sopimuksen mukaan, tiedon kulku

2. Julkisen terveydenhuollon rooli

- sairauksien diagnostiset tutkimukset ja hoito
- jokaiselle työttömälle terveystarkastus kerran vuodessa
- työkyvyttömän asiakkaan sairauslomalle ja kuntoutukseen ohjaaminen ennen palkkatukityöjaksoa
- asiakkaiden työkyvyn ja kuntoutustarpeen seuranta ennen palkkatukityöjaksoa
- tietojen välittämien työttömien terveydenhoitajan ja työterveyshuollon välillä
- työkyvyn ja kuntoutustarpeen seuranta palkkatukityön jakson jälkeen

3. Yhdistysten rooli

- työtehtävien räätälöinti työntekijöiden työkyvyn mukaan
- työtehtävien kehittäminen työkyvyn karttuessa
- yhteistyö moniammatillisessa verkostossa
- työterveyshuollon sopimuksen päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen
- rinnallakulkija (työvalmentaja) mukana asiakkaan tapaamisissa
- asiakkaan toiminnallisen työ- ja toimintakyvyn tunnistaminen, kirjaaminen ja raportointi

4. Pudasjärven työllisyyspalveluiden rooli

- ryhmätyöllistämisen tukeminen
- kaupunkilisän myöntäminen
- asiakkaiden ohjaaminen palkkatukityöhön
- kuntouttavan työtoiminnan ohjaajan asiantuntemuksen hyödyntäminen työ- ja toimintakyvyn arvioinnissa
- yksilövalmentajan asiantuntemuksen hyödyntäminen elämänkulun aikaisen sosiaalisen toimintakyvyn selvittämisessä osana toiminta- ja työkyvyn arviointia

- yksilövalmentaja ja kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja rinnallakulkijoina
- toiminnan kollegiaalinen ja toimijoiden keskinäinen vertaistuki
- monialaisen yhteistyön koordinointi
- prosessin toiminnan vastuu?

5. Vahvaksi ja Osallisuudella työkykyä -hankkeiden rooli

- resursseja kehittämiseen (taloudelliset ja työaika, asiakasohjaus)
- uusien toimintamallien kehittäminen ja kokeilu
- osaamisen lisääminen, verkoston valmennus
- tiedon siirron ja välityksen kehittäminen
- tiedon välittäminen eteenpäin kehittämistoiminnasta
- rinnallakulkija, lisäresurssi hakeaikana

6. Sosiaalityön rooli

- aktivointisuunnitelmassa tai monialaisessa työllistymissuunnitelmassa mukana
- sosiaalipalveluiden palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma
- asiakkaan elämänsä aikana sosiaalisen toimintakyvyn selvittäminen osana toimintakyvyn ja työkyvyn arviointia esim. perhetiedot ja muu sosiaalinen verkosto, arkitoimintakyky, talous ja kyky hoitaa asioita ja talouttaan
- asiakkaan sosiaalipalveluiden koordinointi
- työkyvyn arviointiin tarvittavan asiakastiedon luovuttaminen asiakkaan pyynnöstä/suostumuksella
- asiakasyhteistyö
- asiakkaan rinnallakulkija / palveluohjaaja

7. TE-toimiston rooli

- tieto kaikista työttömistä
- työttömän työ- ja toimintakyvyn arvioinnin tarpeen tunnistaminen sekä palveluihin ohjaaminen
- työllistämissuunnitelman ajan tasalla pitäminen (sis. palkkatuki)
- työllistämisen palkkatukiprosentin selvittäminen
- asiakkaiden ohjaaminen yhdistysten palkkatukityöpaikkoihin
- tiivis yhteistoiminta yhdistysten ja palkkatukityöpaikkojen kanssa
- palkkatuen myöntäminen
- työolosuhteiden järjestelytuen päätösprosessit ja maksatus
- asiakkaan ohjaus omien työhistoriatietojen tulostamisessa TE palveluiden OmaAsioinnista ja luovuttamisessa terveydenhuollolle / työterveyshuollolle
- palkkatukijakson päättyessä työssä selviytymisen raportoinnin vieminen asiakkaan tietoihin jatkopolutuspäätöksissä huomioon otettavaksi

8. Muiden verkostossa toimivien roolit

- kaikissa kehittämistehtävän asiakastyöhön liittyvissä organisaatioissa: monialaisen yhteistyön tarpeen tiedostaminen
- kaikissa kehittämistehtävän asiakastyöhön liittyvissä organisaatioissa: Vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien tarpeiden tiedostaminen
- päättäjät: Olosuhteet ja resurssit monialaiselle yhteistyölle. Kehitetyistä toimintamalleista ja niiden juurruttamisesta päättäminen ja tarvittava resurssointi
- Oulunkaaren kuntayhtymä: Lääkäreiden ja terveydenhoitajien erikoistuminen vaikeasti työllistyvien asiakkaiden tarpeisiin/ palveluihin
- Oulunkaaren kuntayhtymä: Sote henkilöstön sijaisuuskäytäntöjen varmistaminen
- Pudasjärven kaupunki: Työkyvyn selvittäminen kirjattu selkeästi järjestämissopimukseen Pudasjärven kaupungin ja Oulunkaaren välillä
- Oulunkaaren kuntayhtymän muut kunnat: yhteistyössä kehittämässä toimintamallia

TULOSTEN YHTEENVETO

Työttömyyden aikana työttömien työ- ja toimintakyyn selvitys kuuluu julkiselle terveydenhoidolle. Palkkatukityössä olevilla asiakkailla tulee olla työterveyshuollon palvelut käytettävissään. Työterveyshuolto tekee lainsäädännön mukaan tarvittavat työ- ja toimintakyvyn selvitykset monialaisessa yhteistyössä työsuhteen aikana. Tilanteen mukaan se myös jatkaa julkisessa terveydenhuollossa aloitettua selvitystä. Jos asiakas jää työsuhteen jälkeen uudelleen työttömäksi, julkisen terveydenhuollon tulee jatkaa selvitystä sujuvasti.

Terveydenhuollossa tarvitaan uusia näkökulmia ja osaamista terveyden, työkyvyn ja työllistymisen tukemiseen. Terveystarkastusten tulee olla joustavasti kaikkien työttömien käytettävissä eikä niihin tule mennä pelkästään siksi, että työkyky on heikentynyt. Terveystarkastuksen osaamisen laajentuminen huomioimaan työllistymiskyvyn haasteet tapahtuu parhaiten monialaisessa yhteistyössä. Työttömien terveystarkastuksia ei tule jakaa useammalle hoitajalle tai lääkärille, koska silloin riittävää oppimista ei tapahdu. Terveystarkastuksissa tulee kyetä tunnistamaan myös esimerkiksi kehitysvammaisuus tai neuropsykiatriset häiriöt, osatyökykyisyys ja kuntoutuksen tarve. Työkyvyn arvioinnissa on aina avointen työmarkkinoiden työtehtävät vertailukohtana. Lääkärin on kirjoitettava sairausloma myös työttömälle asiakkaalle, joka ei ole työkykyinen ja asiakkaan tulisi jäädä sairauslomalle myös työttömyyden aikana. Sairauslomahistoria on tärkeää tietoa asiakkaan työ- ja toimintakykyä kartoitettaessa sekä palveluohjauksessa liittyen mm. kuntoutuspalveluihin ja toimeentuloon.

Kehittämistehtävän tuloksissa nousi selkeä tarve työttömien terveydenhuollon toiminnan varmistamiselle ja selkeyttämiselle. Työpajoissa nähtiin tavoitteena, että työttömät kävisivät kerran vuodessa terveystapaamisessa. Terveystapaamisen vaikuttavuudessa työllistymisen tukena on ratkaisevaa se, syntyykö asiakkaan toimintakyvystä riittävän selvä käsitys. Tässä tarvitaan hyvin usein myös muun verkoston tietoja,

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

kuten sosiaalityössä tai työpaikalla tehtyjä havaintoja asiakkaasta. Jos toimintakyky on heikentynyt, terveydenhuollon tehtävä on selvittää, johtuuko heikentynyt toimintakyky jostain sairaudesta tai vammasta. Toiminnalla saadaan helpommin selville henkilöt, joiden työkyky on heikennyt. Tämän onnistumiseksi tarvitaan työttömien terveydenhoitajan toimiin riittävät resurssit, sijaiskäytäntö mahdollisiin pitkiin poissaoloihin sekä toimintamalli miten asiakastietoa verkostossa välitetään lähettävälle taholle. Toivottavaa olisi, että työttömien terveydenhoitaja kutsuisi työttömät terveystarkastuksiin. Tämä vaatii tiivistä yhteistyötä TE-toimiston kanssa. Asiakkaille olisi hyvä olla tarvittaessa käytettävissä rinnallakulkija työkyvyn selvittelyn prosessissa.

Organisaatioiden välillä tiedon siirtämisen kehittämiseksi yhdistysten palkkatuetuun työhön siirtyvän työkyvyn arvioinnissa löydettiin ratkaisuksi työttömien terveydenhoitajan ja työterveyshoitajan välisen yhteistyön tiivistäminen. Asiakkaan luvalla hänen työkykynsä liittyviä tietoja voidaan luovuttaa julkisesta terveydenhuollosta, kun asiakas aloittaa työterveyshuollon asiakkuuden tai takaisin työsuhteen päätyttyä.

Vahvaksi- ja Osallisuudella työkykyä -hankkeet antavat mahdollisuuden kehittää toimintamallia vaikeasti työllistyvien työkyvyn arviointiin pudasjärveläisten yhdistysten palkkatuetun työn aikana. Hankkeilla on käytettävissä resursseja esimerkiksi asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn tutkimuksiin, verkoston valmennuksiin ja todentamiseen. Erilaisia kokeiluja onkin hyvä tehdä hankkeiden toiminta-aikana, mutta toimintamalli pitää saada juurtumaan osaksi toimivan verkoston työtä. Toimintamallin tulee olla käytännöllinen ja kustannusten osalta toteutettavissa oleva.

Kokonaisvaltaiseen asiakkaan työ- ja toimintakyvyn selvittelyyn tarvitaan monialaista yhteistyötä. Monialaisen yhteistyön tekeminen edellyttää siihen soveltuvia rakenteita. Työttömyyden aikana TE-toimisto ja sosiaalitoimi tekevät yhteistyötä asiakkaan palvelutarpeen niin vaatiessa, esim. aktivointisuunnitelmat/ monialaiset työllistymissuunnitelmat laaditaan yhteistyössä. Suunnitelmat on hyvä olla mukana työkyvyn arvioinnissa. Työterveyshuollon, työllistävien toimijoiden kuten yhdistysten, sosiaalihuollon ja TE-palveluiden yhteistyölle tulee luoda puitteet, joiden avulla niiden välinen yhteistyö voi toimia paremmin.

Koska vaikeasti työllistyvillä palvelutarpeet ovat usein monialaisia, tarpeelliseksi nähtiin terveydenhuoltohenkilöstön erikoistuminen tähän asiakaskuntaan, heidän tarpeisiinsa ja palveluihinsa. Terveydenhoitajan on tärkeä olla sama pysyvä henkilö, samoin lääkäri, jolle asiakas ohjataan. Roolituksissa ja osaamisen siirtymisessä on tärkeä huolehtia myös sijaiskäytännöistä sekä toiminnan jatkuvuudesta työntekijöiden vaihtuessa esim. tehtävänkuvan tai työsuhteen muutoksissa. Toimintamallille tulee myös kuvata prosessikaavio sekä rakentaa perehdytyskäytäntö, joilla turvataan toiminnan jatkuvuus.

Te-palvelut ovat avainasemassa yhdistysten työntekijöiden työllistämistoimissa. Te-palveluiden ja yhdistysten yhteistyön toimivuutta voidaan lisätä tutustumalla paremmin toistensa toimintatapoihin. Työkykykoordinaattorit neuvovat asiakasta ja työnantajaa työllistämisen tuissa. He ovat tarvittaessa osatyökykyisten ohjaajana ja tukena työkykysepalveluksissa. Osatyökykyisenä työnhakijaksi ilmoittautuvat ohjautuvat työkykykoordinaattoreiden asiakkaiksi. Omavirkailija voi ohjata asiakkaan myös työkykykoordinaattorille tai asiakas itse pyytää heidän yhteydenottoaan.

Sosiaalityö on suuressa roolissa vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden toimintakyvyn selvittämisessä ja tukitoimissa. Henkilöillä voi olla sosiaalipalveluiden asiakkuus ennen työllistymistä palkkatuella tai työn ja työkyvyn selvittelyiden aikana voidaan havaita sen tarvetta. Asiakas voidaan ohjata ottamaan yhteyttä sosiaalipalveluihin ja kysymään neuvoja tai pyytämään palvelutarpeen arviota tai asiakassuunnitelman päivittämistä työsuhteen aikaisen työkyvyn arvioinnin aikana.

Työterveyshuollon sopimus on tärkeä asiakirja ja siinä on hyvä kuvata työkyvyn selvittämisen tarpeet ja toimintatavat. Se helpottaa sekä työnantajan että työterveyshuollon roolitusta. Työterveyshuoltolaissa (21.12.2001/1338) kuvataan työterveyshuollon palveluiden sisältöjä.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

Pudasjärven kaupungin päättäjät antavat raamit kaupungin rahoittamiin sote- ja työllisyyspalveluihin. Työikäisten sote-palvelut Pudasjärven kaupungille tuottaa Oulunkaaren kuntayhtymä. Työttömien työ- ja toimintakyvyn selvityksiin satsaamalla voidaan saada työkyvyttömät ja osatyökykyiset henkilöt oikean palvelun ja toimeentulon piiriin, kuten ohjattua kuntoutukseen tai eläkkeelle. Näillä selvityksillä on myös taloudellista vaikutusta kunnan osarahoittamaan työmarkkinatukeen, kun työhön kykenemättömät pitkäaikaistyöttömät siirtyvät oikean toimeentulon piiriin, kuten eläkkeelle. Nämä henkilöt ovat tällä hetkellä työttöminä työnhakijoina, joista kunta maksaa työttömyyden keston perusteella KELA:lle osan työmarkkinatuen kustannuksista. Kuntapäätäjille tarvitaan selkeää ajankohtaista tietoa työllisyyden hoidon haasteista, ratkaisumalleista ja niiden vaikutuksista.

JATKOTEHTÄVÄT

TYÖTTÖMIEN TERVEYDENHUOLLON YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN OSANA MONIALAISTA VERKOSTOA

Kehittäminen on jo käynnissä Vahvaksi-hankkeen toimintana. Hankkeen ajan on käytössä KunnanSyyni-asiakastietojärjestelmä, jonka avulla kootaan työ- ja toimintakyvyn selvittelyyn asiakkaan toimintakyvyn laaja-alaista tietoa. Järjestelmää kokeillaan käytössä Pudasjärvellä toimivan monialaisen asiakas yhteistyöryhmän MAYR toimin.

Tavoiteltavan mallin mukaan työtön työnhakija pääsee työttömien terveystarkastukseen kerran vuodessa. Työttömien terveydenhoitajan roolia selkeytetään. Terveydenhoitajalle varmistetaan riittävästi resursseja keskittyä työttömien terveystapaamisiin. Sijaiskäytännöt varmistetaan poissaolojen ajalle. Toimintamallia on tarpeen hioa niin, että tieto terveystarkastuksessa todetuista asioista päätyy lähettävälle taholle sekä asiakkaan muulle monialaiselle verkostolle. Asiakas voi ohjautua terveystarkastukseen useasta eri palvelusta.

TYÖTERVEYSHUOLLON KEHITTÄMINEN YHDISTYSTEN PALKKATUKITYÖSSÄ

Työterveyshuollossa työttömyyden taustalla olevat työkyvyn ongelmat ja niiden ratkaisut vaativat erityistä ammattitaitoa ja erikoistumista tähän asiakasryhmään työterveyshoitajan ja lääkärin osalta. Työterveyshuollossa on tarpeen nimetä ja kouluttaa tätä tehtävää varten asiantuntijat.

Tavoiteltavan mallin tavoitteena on kehittää työterveyshuollon ja työnantajan välistä yhteistyötä mm. työterveys sopimuksen sisältöön perehtymisellä, työkykyneuvotteluita järjestämällä, hyödyntämällä työkyvyn seuraamista ja dokumentointia työpaikoilla. Työterveyshoitajan ja työttömien terveydenhoitajan välistä prosessia asiakastietojen vaihdossa tulee tarkentaa ja toimintaa kehittää niin, että tieto siirtyy organisaatioiden välillä.

ASIAKKAAN TYÖ- JA TOIMINTAKYVYN SELVITYSPROSESSIN VARMISTAMINEN - RINNALLAKULKIJA

Kehittämistehtävän toimintamallin mukaisen asiakkaiden tarvitseman rinnallakulkijan mahdollisuus on varmistettava. Hanketyöntekijät voivat olla lisäresurssina hankkeiden ajan, koska näin toimintamallia voidaan pilotoida. Rinnallakulkija ei voi olla kuka tahansa vai hänen on pystyttävä kulkemaan asiakkaan rinnalla koko työkyvyn selvittelyn prosessin ajan. Rinnallakulkijan tulee varmistaa, että asiakkaan prosessi etenee, vaikka tukihenkilöt eri palveluissa vaihtuvat. Pudasjärvellä tulee rakentaa toimintamalli, jolla

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

tarkemmin määritellään kullekin asiakkaalle rinnallakulkija. Asiakas voi olla useassa palvelussa ja saada ohjausta monelta työntekijältä eri organisaatioissa, joten tulee olla toimintamalli, jolla roolit sovitaan.

YHDISTYSTOIMIJOIDEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Yhdistysten toimijat kehittävät työntekijöidensä työkyvynarvioinnin osaamista ja työtehtävien työkykyvaatimusten arviointia. Toimijoiden osaamista kehitetään hankkeiden toimesta työpajoissa. Yhdistystoimijat dokumentoivat käytännön työssä syntyvät havainnot työntekijöiden toimintakyvystä ja sen puutteista Walmu-asiakastietojärjestelmään asiakkaan suostumuksella. Yhdistystoimijat välittävät tämän dokumentoimansa tiedon työterveyshuoltoon, mikäli työkyvyn arviointi sitä edellyttää ja työntekijä antaa siihen suostumuksensa.

Toimintamallin mukaan Osallisuudella työkykyä -hankkeen yhdistysten työvalmentaja on asiakkaan luvalla mukana työterveystapaamisissa. Mallia kokeillaan hankkeiden yhteistyössä kehittämistehtävän aikana. Tämän toimintamallin hyödyt tulee arvioida ja käyttöönotto, sekä selkeytys miten se tulee jatkumaan.

Yhdistysten toimijoiden ja sosiaalityön sujuvamman ja selkeämmän yhteistyön kehittämiseksi on tarvetta. Oulunkaaren aikuissosiaalityöstä on tarpeen nimetä yhdistyksille yhteyshenkilö ja vastaavasti voi olla tarvetta nimetä yhdistystoimijoista vastuuhenkilö sosiaalipalveluihin päin. Asia vaatii aikuissosiaalityön henkilöstön resursointia, koska tällä hetkellä ne eivät riitä tiiviimmän yhteistyön tekemiseksi. Yhdistystoimijoiden on hyvä oppia myös sosiaalipalveluiden neuvontanumero p. 08 5875 5010, joka palvelee ma-pe klo 9-15.

Työsuhteen päättyessä yhdistyksissä täytetään työssäselviytymisen lomake ja se toimitetaan TE-palveluille, jotta työssä saadut kokemukset työkyvystä tulevat myös TE-palveluiden tietoon.

YHTEISTYÖ TE-PALVELUIDEN KANSSA

Asiakkaan työ- ja koulutustiedot ovat tärkeää tietoa työ- ja toimintakyvyn selvittämisessä ja ne tulisi saada terveydenhoidon käyttöön. Tiedot on kirjattu TE-palveluiden OmaAsiointiin, josta asiakas voi ottaa tulosten ja toimittaa tiedot itse. TE-palveluista tietoja ei voida luovuttaa ilman asiakkaan kirjallista lupaa. Tätä varten täytyisi luoda lupaprosessi.

Työttömien terveydenhoitajan terveystarkastuksista tulee tiedon siirtyä TE-palveluille. Työnantaja toimittaa tiedot palkkatukijaksolta TE-palveluihin (työssäselviytymisen lomake). Tämä tieto on tarpeen ottaa käyttöön asiakastyössä, jotta TE-palvelut pystyvät osallistumaan työkyvyn selvitysprosessiin.

Terveystarkastuksen järjestäminen vuosittain edellyttää TE-palveluiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Työttömien terveystarkastusten mainostaminen asiakkaille ja asiakkaiden kutsuminen/lähtettäminen niihin on tärkeää. Terveystarkastuksen toteutuminen edellyttää asiakkaan luottamusta palveluihin. Rinnallakulkija voi olla rohkaisemassa ja tarvittaessa mukana terveystarkastuksissa.

OULUNKAAREN JÄRJESTÄMISSOPIMUS

Pudasjärven kaupungin ja Oulunkaaren sote-palveluiden järjestämissuunnitelman laadinnassa tulee huomioida työttömien terveys- ja sosiaalipalveluiden tarve, selkeä resurssien kohdentaminen ja tavoitteiden asettaminen.

Kehittämistehtävästä saatua tietoa voidaan hyödyntää koko Oulunkaaren alueella. Vaikka malli on kehitetty yhdistyksen palkkatukityöhön, sitä voidaan hyödyntää kaikissa lyhytaikaisissa työsuhteissa. Jatkotehtävänä

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

on rakentaa mallin käyttöönottoa: Työttömien terveydenhoitajan työn kehittäminen, yhteistyö työterveyshuollon kanssa ja tiedonsiirto julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon välillä.

TYÖIKÄISTEN SOSIAALIPALVELUIDEN KEHITTÄMINEN

Sosiaalihuoltolain 6§ mukaan neuvontaa ja ohjausta järjestettäessä sosiaalihuollon on tarvittaessa toimittava yhteistyössä perusterveydenhuollon ja muiden toimialojen kanssa. Terveydenhuoltolain 32 § velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilöt osallistumaan sosiaalihuollon toimenpiteestä vastaavan työntekijän pyynnöstä palvelutarpeen arvioinnin tekemiseen ja asiakassuunnitelman laatimiseen. Sosiaalihuoltolaki edellyttää asiakkaan tarpeenmukaista palveluohjausta. Useat vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevat ovat sosiaalipalveluiden piirissä. Olisiko sosiaalipalveluiden työntekijällä mahdollisuutta olla rinnallakulkija pitkäaikaistyöttömän työkyvyn arvioinnissa? Pudasjärvellä kehittämistehtävässä on havaittu, että sosiaalityön resurssit eivät riitä monialaisen työkyvyn arvioinnin kehittämisen ja rinnallakulkijuuden tuomaan lisätööhön. Lisäresurssia sosiaalipalveluihin tarvitaan pitkäaikaistyöttömien työkyvyn arviointiin.

Henkilöt, jotka eivät ole vielä kuntouttavaan työtoimintaan toimintakykyisiä, ovat sosiaalisten kuntoutuspalveluiden tarpeessa. Nämä palvelut ovat lakisääteisiä, mutta toteutuvat tälle hetkellä heikosti. Tämän toimintamallin kehittäminen vaati lisäselvitystä ja onkin havaittu selkeästi tarvetta uudelle yhteiselle kehittämishankkeelle Oulunkaaren kuntayhtymän sosiaalipalveluiden ja Oulunkaaren kuntien työllisyyspalveluiden kanssa. Hankkeen avulla sosiaalisen kuntoutuksen palvelua voidaan rakentaa, kokeilla ja kehittää.

VASTUU KOORDINOINNISTA

Tällä hetkellä Pudasjärven kaupungin työllisyyspalveluiden Vahvaksi-hanke ja Livokas ry:n Osallisuudella työkykyä- hanke ovat koordinoimassa kehitystyötä. Hankkeiden toiminnan aikana pitää luoda pysyvä toimintamalli, joka jatkossa vastaa prosessista ja koordinoi toimintaa. Pudasjärven kaupungin työllisyyspalveluilla ja yhdistystoimijoille on jo rakentunut vahva yhteistyö työllisyys toimien kehittämisestä. Työllistämisen palvelut tulevat siirtymään kunnille 2023. Siirtymän jälkeen kunnilla on paremmat mahdollisuudet koordinoida työttömien palvelupolkuja.

KEHITYSTEHTÄVÄN TULOISTA TIEDOTTAMINEN

Pudasjärven kaupungin ja Oulunkaaren kuntayhtymän virkamiehille kehittämistehtävän raportti esitellään 25.8.2021. Siinä haetaan yhdessä ratkaisuja ja mahdollisuuksia toimintamallin ja jatkotehtävien eteenpäin viemiseksi.

Tämä kehittämistehtävä on poikkeuksellinen ja ainutlaatuinen. Palkkatukityössä olevien asiakkaiden työ- ja toimintakyvyn selvittämisessä työterveyshuollon ja julkisen terveyshuollon roolin avaamista ei ole tehty missään aikaisemmin, vaikka kaikissa kunnissa on samanlaista haastetta. Kehittämistehtävän tulokset halutaan tuoda esille. Raportin pohjalta kirjoitetaan artikkeli ja tarjotaan julkaistavaksi syksyn 2021 aikana Suomen lääkirilehteen ja Työterveyslääkirilehteen. Artikkelin kirjoittaa Raija Kerätär yhdessä hanketoimijoiden kanssa.

PUDASJÄRVEN KAUPUNKI – Työllisyyspalvelut

Vahvaksi – osatyökykyisten työllistäminen -hanke

PL 10, 93101 Pudasjärvi

Aili Jussila, projektipäällikkö • aili.jussila@pudasjarvi.fi • puh. 040 587 4971 • pudasjarvi.fi

